

# UČBENIK ZA DIVERGENTNO MIŠLJENJE IN KREATIVNO PISANJE

*Milena Blažič: Kreativno pisanje. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport, 1992*

Že pred desetletji je k nam prodrila kaka novica, da imajo v Združenih državah Amerike šole za pisatelje in pesnike. Čudili smo se, da Amerikanci ne vedo, da se pesnik rodi, ne pa naredi. Ni nam šlo v glavo, čemu je treba mlade ljudi šolati za pisateljevanje ali pesnikovanje, ko pa je pisatelj in pesnikov že tako preveč. Tedaj še nismo vedeli, da v Ameriki ni tako kot pri nas in da so njihove šole za razvijanje ustvarjalnosti samo neznatni otočki v nemirnem morju poslovnega življenja.

Zdaj te stvari spoznavamo od bliže. K nam prihajajo ameriški profesorji ustvarjalnega pisanja s svojimi gojenci in slovenski pesniki gostujejo na ameriških univerzah. Pred dvema letoma je izšel Blatnikov zbornik Šola kreativnega pisanja; pred kratkim pa smo dobili lepo ilustriran učbenik za vodenje tečajev ustvarjalnega pisanja ali za delo v literarnih razredih, ki ga je sestavila Milena Blažič, asistentka za ustvarjalno pisanje na Pedagoški fakulteti v Ljubljani, ilustriral pa Fojž Zorman, magister knjižne ilustracije. Mlada avtorica se ne naslanja veliko na ameriške avtorje, ampak izhaja predvsem iz domače šolske tradicije (Matija Lichtenwallner, Silva Trdina, Lojze Kovačič) in iz svojih izkušenj pri organiziranju tečajev ustvarjalnega pisanja, sprva v okviru Zveze kulturnih organizacij Slovenije, zdaj pa v okviru Pedagoške fakultete v Ljubljani.

Ob knjigi Milene Blažič lahko popravljamo naivne predstave o ustvarjalnem pisanju kot šolanju pisateljev in pesnikov. Prilastek ustvarjalen ali kreativen je pritaeknen k besedi pisanje samo zato, da to pisanje razlikujemo od strokovnega, poslovnega ali kakšnega drugačnega pisanja. V knjigi gre zlasti za razgibavanje človekovega mišljenja, razvijanje prožnosti, iznajdljivosti, domiselnosti, izvirnosti. V tradicionalni šoli prevladuje učenje že gotovih spoznanj in zaprto (konvergentno) mišljenje, ki vodi k eni sami rešitvi problema, vendar v vsakdanji življenjski praksi to mišljenje kaj hitro odpove. Ustvarjalno pisanje pa temelji v prvi vrsti na odprtem (divergentnem) mišljenju, na odkrivanju zvez med stvarmi, ki jih doslej še nihče ni povezoval, npr. na ustvarjanju zveze med Rdečo kapico in trnovsko osnovno šolo, med kozorogom in zeljem, med severnimi in južnimi pujsi, med čevlji in testom, med obleko in kraškimi pršutom itd. O divergentnem mišljenju so slovenski psihologi, npr. Anton Trstenjak, Vid Pečjak, Drago Žagar, doslej že veliko pisali. Na razpolago imamo prevedene knjige o reševanju logičnih, matematičnih in drugačnih problemov. Naša knjiga pa na podlagi literarnega snovanja pospešuje razvoj funkcij desne možganske hemisfere.

Knjiga je sestavljena iz dveh delov: iz teoretskega uvoda, iz vaj in iz primerov besedil, ki segajo od domislje predšolskih otrok preko kratkih spisov osnovnošolcev in srednješolcev do študentskih pesniških in esejističnih poskusov.

Po psihološki strani se zdijo dragoceni nasveti, naj učencev med pisanjem ne izpostavljamostresom (Pazite na pravopis! Pazite na zgradbo spisa! Držite se naslova!), naj jim dajemo dovolj časa za premislek (delamo čustvene premore, organiziramo dvojne učne ure) in dovolj gradiva za oblikovanje (skupaj z njimi beremo in razčlenjujemo kvalitetna besedila) ter jim omogočamo, da se postavljajo s svojimi besedili (na literarnih prireditvah ali s tiskanjem njihovih spisov).

Avtorica se zaveda, da pri organiziranju pouka splošni napotki ne zaležejo dosti, zato nam daje na razpolago številne vaje, ki izzivajo hipne domisleke ali spodbujajo pisanje daljših spisov. Razume se, da so te vaje namenjene samo za začetni zagon. Če hočemo biti izvirni, je treba iskati novih in novih povezav med stvarmi.

Na koncu knjige lahko beremo besedila mladih avtorjev različne starosti. Doživljajskih (resničnostnih) spisov je med njimi bolj malo, največ je domišljajskih. Navadno pojmujejo otroški spis kot netvorno in sšušmarjeno besedilo, netočno po vsebini, slabo zgrajeno in polno pravopisnih napak. Tu pa beremo iskrite spise. V sebi se sprašujemo, ali smo zmogni take miselne svežine in ali bi smeli biti učitelji tako duhovitih otrok.

Ko končujem svoje poročilo o knjigi Kreativno pisanje, bi bilo primerno, da bi povzdignil prst in oštel mlado avtorico, ker se pogosto norčuje iz šolskih navad in ker se zavzema, da naj bi tudi otroci enako kot odrasli avtorji imeli pravico do pesniških svoboščin, vendar tega ne bom naredil. Sam ne vem, zakaj ne; najbrž zato, ker me veseli, da so na svetu tudi ljudje drugačne pameti, kot je moja.

*France Žagar*  
Pedagoška fakulteta  
v Ljubljani